

Наукова панель 7 / Scientific Panel 7

АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО СУПРОВОДУ ВІДКРИТОЇ ОСВІТИ І НАУКИ

ADAPTIVE PROCESSES OF INFORMATION AND ANALYTICAL SUPPORT FOR OPEN EDUCATION AND SCIENCE

Модератори / Moderators:

кандидат педагогічних наук, старший дослідник / Ph.D (in Education), Senior Researcher
Марина РОСТОКА / Marina ROSTOKA

кандидат педагогічних наук, доцент / Ph.D (in Education), Associate Professor
Світлана РАШИДОВА / Svitlana RASHYDOVA

АДАПТИВНИЙ ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО СУПРОВОДУ ВІДКРИТОЇ ОСВІТИ І НАУКИ НА РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИХ СИСТЕМ

Марина РОСТОКА, кандидат педагогічних наук, старший дослідник, завідувач відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти, Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського, НАПН України, м. Київ, Україна.

ADAPTIVE INFLUENCE OF INFORMATION AND ANALYTICAL SUPPORT FOR OPEN EDUCATION AND SCIENCE ON THE DEVELOPMENT OF SOCIO- PEDAGOGICAL SYSTEMS

Marina ROSTOKA, Ph.D (in Education), Senior Researcher, Head of the Department of Scientific Information and Analytical Support of Education, V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine, NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine

email: marilvross@gmail.com, ORCID iD: <http://orcid.org/0000-0002-1891-5482>

Відкрита освіта і наука потребують адаптивного інформаційно-аналітичного супроводу, позитивний вплив якого уможливує оперативне реагування на зміни в соціально-педагогічних системах та забезпечує своєчасне прийняття управлінських рішень і впровадження інноваційних підходів. Такий супровід активізує підвищення якості освітніх процесів, розширення доступу до знання, а також сприяє формуванню культури відкритості та налагодженню нетворкінг-комунікацій серед суб'єктів освітньо-наукового простору.

Інформаційно-аналітичний супровід є системно організованим процесом забезпечення збирання, оброблення, аналізування та представлення релевантної інформації, який спрямовано на підтримку управлінської, освітньої та наукової діяльності у відкритих освітніх системах. Також він охоплює моніторинг змін у соціально-педагогічних середовищах, дає змогу своєчасного виявлення тенденцій, прогнозування можливих сценаріїв розвитку освіти та надання рекомендацій для підвищення продуктивності й результативності освітніх практик. Завдяки такому супроводу суб'єкти освітньо-наукового простору отримують доступ до актуального знання, отримують можливість розвитку критичного мислення. У сучасних умовах інформаційно-аналітичний супровід стає ключовим чинником для впровадження принципів прозорості, гнучкості та інтеграції у соціально-педагогічних системах.

У той же час прогресивні засоби відкритої науки сприятимуть розвитку соціально-педагогічних систем в умовах відкритої освіти. Завдяки впровадженню відкритих наукових практик адаптивного інформаційно-аналітичного супроводу соціально-педагогічні системи стають більш адаптивними до змін, орієнтованими на інновації та інтеграцію в міжнародний освітньо-науковий простір. Адже систематизовані й узагальнені інформаційні масиви, згруповані за тематичними кластерами, уможливають оперативне і швидке отримання споживачами необхідних аналітичних даних задля організації їхнього дослідницького або освітньо-практичного простору.

Отже, у системі роботи Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського відділом наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти з 2026 року розпочато прикладні наукові дослідження, результати яких прогнозовано мають забезпечити адаптивний вплив засобами інформаційно-аналітичного супроводу відкритої освіти і науки на розвиток соціально-педагогічних систем:

1. «Науково-аналітичний супровід розбудови єдиного інформаційного простору відкритої освіти» (2026–2028, 0126U001421) [2], у рамках якого виконавцями виокремлено для дослідження такі кластери, як: «Методологія інформаційно-аналітичного супроводу відкритої освіти» (М. Л. Ростока, С. С. Рашидова), «Використання великих даних і штучного інтелекту в аналітичному супроводі відкритої освіти» (Т. С. Бондаренко), «Інформаційно-аналітичні хаби відкритої освіти як засіб підтримки освітніх і наукових траєкторій здобувачів освіти» (О. Д. Гуменний), «Актуальні аспекти та загальні закономірності розвитку відкритої освіти і науки» (Т. І. Годецька, Л. С. Гуменна, Ю. А. Кравченко). Мета наукового дослідження: концептуалізувати та узагальнити термінологічно-поняттєвий апарат науково-методологічних засад і підходів інформаційно-аналітичного супроводу відкритої освіти і науки, систематизувати джерельну базу знань та спрогнозувати актуальні напрями наукових досліджень у системі педагогічних і психологічних наук. Наукове дослідження відбуватиметься у три етапи: концептуально-аналітичний, аналітико-інтерпретаційний, узагальнювально-прогностичний. Очікувані результати: методи, теорії, гіпотези; аналітичні матеріали; електронний ресурс «Інформаційно-аналітичний хаб ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського», довідкові видання «Аналітичний вісник у сфері освіти і науки», науково-методичний посібник, публікації поточних результатів у статтях і тезах доповідей науково-практичних заходів.

2. «Інформаційно-аналітичний супровід підготовки військових психологів у відкритому освітньому просторі» (2026–2028, 0126U001423) [1], у рамках якого виконавцями виокремлено для дослідження такі кластери, як: «Концептуальні засади інформаційно-аналітичного супроводу підготовки військових психологів у відкритому освітньому просторі» (Я. М. Раєвська), «Теоретико-методологічні засади інформаційно-аналітичного супроводу підготовки військових психологів у відкритому освітньому просторі» (О. П. Лучанінова, Я. В. Пилипчук), «Актуальні аспекти науково-методичного та інформаційного забезпечення освітньої підготовки військових психологів» (О. В. Углова, О. В. Горбачова, Г. В. Міськов). Мета наукового дослідження: обґрунтувати теоретико-методологічні засади інформаційно-аналітичного супроводу підготовки військових психологів у контексті розбудови єдиного відкритого простору української освіти. Наукове дослідження відбуватиметься у три етапи: констатувально-порівняльний, аналітико-синтетичний, узагальнювально-прогностичний. Очікувані результати: методи, теорії, гіпотези; аналітичні матеріали; довідник, науково-методичний посібник, складники електронного ресурсу, публікації поточних результатів у статтях і тезах доповідей науково-практичних заходів.

Список використаних джерел

1. Інформаційно-аналітичний супровід підготовки військових психологів у відкритому освітньому просторі» (2026–2028). *Регістраційна картка ДіР 0126U001423*. URL: <https://dir.ukrintei.ua/view/rk/e744fd70977a4636e7fddafbfd77e380> (дата звернення: 05.02.2025).
2. Науково-аналітичний супровід розбудови єдиного інформаційного простору

відкритої освіти» (2026–2028). Реєстраційна картка DiP 0126U001421. URL: <https://dir.ukrintei.ua/view/rk/62b95b6adeed7dc050aa9f0e688c03fe> (дата звернення: 05.02.2025).

References

1. Informatsiino-analitychnyi suprovid pidhotovky viiskovykh psykholohiv u vidkrytomu osvithomu prostori» (2026–2028). Reiestratsiina kartka DiR 0126U001423. URL: <https://dir.ukrintei.ua/view/rk/e744fd70977a4636e7fddafbfd77e380> (дата звернення: 05.02.2025).

2. Naukovo-analitychnyi suprovid rozbudovy yedynoho informatsiinoho prostoru vidkrytoi osvity» (2026–2028). Reiestratsiina kartka DiR 0126U001421. URL: <https://dir.ukrintei.ua/view/rk/62b95b6adeed7dc050aa9f0e688c03fe> (дата звернення: 05.02.2025).

АКТУАЛІЗАЦІЯ ВІДКРИТОЇ ОСВІТИ ТА ЇЇ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО СУПРОВОДУ ЯК НАУКОВОЇ ПРОБЛЕМИ

Світлана РАШИДОВА, кандидат педагогічних наук, доцент, старший науковий співробітник відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського, НАПН України, м. Київ, Україна.

ACTUALIZATION OF OPEN EDUCATION AND ITS INFORMATION AND ANALYTICAL SUPPORT AS A SCIENTIFIC PROBLEM

Svitlana RASHYDOVA, Ph.D (in Education), Associate Professor, Senior Researcher of the Department of Scientific Information and Analytical Support of Education, V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine, NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine.
email: svetlana101068@gmail.com, ORCID iD: 0000-0002-2573-4276

Актуалізація відкритої освіти та її інформаційно-аналітичного супроводу як наукової проблеми обумовлена затребуваністю відкритої освіти, яка швидко розвивається (з'являються ефективні, успішні освітні онлайн-курси, платформи, відкриті ресурси); потребою аналізувати великі масиви освітньої інформації; необхідністю віддаленого навчання й обґрунтованих управлінських рішень тощо. Інформаційно-аналітична діяльність як супровід відкритої освіти надає системне забезпечення освітніх процесів даними, аналізом, прогнозуванням, ресурсами; підтримку управління якістю освіти та прийняття рішень на основі інформаційно-аналітичних даних.

В основі методології інформаційно-аналітичного супроводу відкритої освіти як наукової проблеми – міждисциплінарний підхід. Наукова концепція будується на перетині наук про освіту, інформаційних технологій, аналітики даних, менеджменту освіти тощо. Це робить її цікавою і для дослідників, і для практиків. До прикладу, відділ наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського НАПН України розпочав концептуально-аналітичний етап наукового дослідження «Науково-аналітичний супровід розбудови єдиного інформаційного простору відкритої освіти», розрахованим на 2026-2028 рр. (завідувач відділу і науковий керівник дослідження М. Л. Ростока) [2].

Питання розвитку відкритої освіти та використання відкритих освітніх ресурсів висвітлено у працях зарубіжних та українських учених. Теоретичні засади відкритої освіти, концептуальні підходи до організації відкритого навчання, функціонування та ліцензування масових відкритих онлайн-курсів досліджували Д. Вайлі, М. Веллер, Т. Бейтс, Дж. Сіменс, С. Даунс. Проблеми інформаційно-комунікаційного забезпечення, цифрових освітніх середовищ та аналітики навчальних процесів розглядаються у працях Дж. Сіменса.

Значний внесок в розвиток української науки з дослідження питань відкритої освіти зробив В. Ю. Биков, який розглядає відкриту освіту як складну соціально-педагогічну